

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060201

DOM
2016-02-23
Stockholm

Mål nr
P 1948-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Umeå tingsrätt, mark- och miljödomstolen, dom 2015-02-25 i mål nr P 452-15, se bilaga A

KLAGANDE

X

MOTPARTER

1. Miljö- och byggnadsnämnden i Luleå kommun
971 85 Luleå

2. X

SAKEN

Avvisning av överklagande av startbesked på fastigheten X i Luleå kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1213940

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

X har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom och upphäva länsstyrelsens beslut att avvisa hans överklagande alternativt vidta tillsynsåtgärder avseende tillbyggnaden på fastigheten **X** i Luleå kommun.

Miljö- och byggnadsnämnden (nämnden) och **Y** har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

X har anfört i huvudsak följande. **Y** har byggt ett s.k. ”attefallshus” på mark som enligt plan inte får bebyggas och närmare grannes tomtgräns än 4,5 m. Antingen ska byggnaden rivas eller flyttas så att avståndet om 4,5 m följs. Aktuell placering av byggnaden kommer inte att accepteras.

Nämnden har anfört i huvudsak följande. Vid utfärdandet av aktuellt startbesked har villkoren i 9 kap. 4 a § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, tillämpats. Åtgärden anses uppfylla kraven i 2 kap. 5 – 6 §§ samt 8 kap. 13 § PBL. Med anledning av byggnadens placering kan inte **X** anses vara berörd av åtgärden.

Y har anfört i huvudsak följande. De grannar som berörs av byggnadens placering har medgett den. **X** är inte en av de grannar som berörs av placeringen. Byggnaden kan inte ses från **Xs** fastighet eftersom bostadshuset på fastigheten **X** är beläget mellan **Xs** fastighet och byggnaden. Efter det att startbesked erhållits togs en kontakt med Luleå kommun, som lämnade beskedet att endast **Y** själv kan överklaga ett beslut om startbesked. Underinstansernas avgöranden är korrekta.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL*Bakgrund*

Y, som äger fastigheten X, har till nämnden gjort en anmälan om bygglovsfri åtgärd. Anmälan avsåg uppförande av en s.k. ”attefallsbyggnad” genom tillbyggnad av en befintlig s.k. ”friggebod”. Byggnadsnämnden har därefter meddelat startbesked för den anmälda byggnationen.

För det aktuella området finns en stadsplan. En sådan plan gäller som en detaljplan antagen med stöd av den äldre plan- och bygglagen (se punkten 5 i övergångsbestämmelserna till PBL, samt 17 kap. 4 § den äldre plan- och bygglagen (1987:10). Den byggnad som omfattas av det meddelade startbeskedet är placerad närmare än 4,5 m från gränsen mot fastigheten XX. I planen har den del av fastigheten XX som här gränsar till fastigheten X betecknats som allmän plats för park eller plantering. Byggnaden är också i sin helhet placerad på mark som enligt planen utgör prickad mark, dvs. mark som inte får bebyggas.

X, ägare till grannfastigheten Y, har inom överklagandetiden kommit in med en skrivelse till nämnden. Underinstanserna har tolkat Xs skrivelse som ett överklagande av beslutet att meddela startbesked. X har å sin sida inväntat att hans skrivelse endast avser byggnadens placering, inte startbeskedet i sig.

Tillämpliga bestämmelser

Enligt PBL krävs bygglov för nybyggnad eller tillbyggnad av en byggnad (9 kap. 2 § första stycket 1 och 2 PBL). Det finns dock vissa undantag från den huvudregeln. Det krävs inte bygglov för att i omedelbar närhet av ett enbostadshus uppföra eller bygga till en byggnad som t.ex. avses utgöra en komplementbyggnad om byggnaden har en byggnadsarea som inte överstiger 25 m², har en taknockshöjd som inte överstiger 4 m samt om byggnaden inte placeras närmare gränsen än 4,5 m. Om berörd granne

medger det, får byggnaden placeras närmare gränsen än 4,5 m (9 kap. 4 a § första stycket 1–3 PBL). Av praxis följer dock att det krävs bygglov om byggnaden ska uppföras närmare gräns mot allmän plats än 4,5 m (se MÖD 2013:18).

Om det är fråga om en anmälningsskyldig åtgärd som kan antas komma att uppfylla de krav som gäller enligt PBL eller föreskrifter meddelade med stöd av PBL, ska byggnadsnämnden med ett startbesked godkänna att den anmälningsskyldiga åtgärden får påbörjas (10 kap. 23 § första stycket 1 PBL). Det är endast sökanden eller anmälaren i ärendet som får överklaga ett sådant beslut om startbesked (13 kap. 15 § PBL i dess lydelse från den 1 januari 2016).

Xs möjlighet att få en prövning av byggnadens placering

Det är således endast sökanden i bygglovsärendet eller anmälaren om det är fråga om en anmälningsskyldig åtgärd som kan överklaga ett beslut om startbesked. Frågan är om det finns någon annan möjlighet för X att få till stånd en prövning av byggnadens placering. Frågan blir då om den aktuella bestämmelsen i 13 kap. 15 § PBL, gällande begränsning av rätten att överklaga startbesked, kan strida mot Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Lag eller annan föreskrift får inte meddelas i strid med Sveriges åtaganden pga. konventionen (2 kap. 19 § regeringsformen, RF). Konventionen gäller som lag i Sverige. Skulle en domstol finna att en föreskrift står i strid med en bestämmelse i grundlag eller annan överordnad författning får föreskriften inte tillämpas (11 kap. 14 § första stycket RF).

Enligt Europakonventionen har enskilda rätt att få sina civila rättigheter och skyldigheter prövade av domstol (artikel 6.1 i Europakonventionen). Av förarbetena till bestämmelserna om ytterligare åtgärder som kan undantas från krav på bygglov (SFS 2014:477) framgår att lagrådet var kritiskt till att grannar eller andra närboende i enlighet med 13 kap. 15 § PBL inte skulle ha rätt att överklaga det startbesked som krävdes för att få uppföra de nya bygglovsbefriade åtgärderna. Lagrådet ansåg att regeringen inte i tillräcklig grad hade behandlat den rätt till domstolsprövning som grannar och närboende har vid byggnadsåtgärder som innefattar en kränkning av

egendomsskyddet enligt Europakonventionen. Lagrådet menade att det inte var utrett att regeringens förslag levde upp till regleringen i konventionen (prop. 2013/14:127 s. 147 f). Regeringen ansåg dock att reglerna var förenliga med Sveriges åtaganden enligt Europakonventionen, eftersom PBL tillhandahåller en möjlighet att initiera ett tillsynsärende (prop. 2013/14:127 s. 59 f).

I det aktuella målet har nämnden meddelat startbesked för Ys byggnation utifrån hans anmälan med tillhörande situationsplan och ritningar. Nämnden har, trots att byggnaden placerats närmare gräns mot allmän plats än 4,5 m, bedömt att det är fråga om en åtgärd som uppfyller kriterierna för bygglovsfri åtgärd. Ett beslut om startbesked är att se som ett gynnande förvaltningsbeslut för Y och vinner negativ rättskraft. En tillsynsmyndighet kan därför i ett tillsynsärende gällande en bygglovsfri byggnads placering, för vilken startbesked har meddelats, i regel endast ingripa med tillsynsåtgärder om placeringen inte överensstämmer med den som framgår av anmälan om åtgärden. Om byggnationen utförts i enlighet med det underlag som lämnats vid anmälan, kan alltså X inte tillsynsvägen få den prövning av byggnadens placering som han önskar.

Rör det lämnade startbeskedet för uppförandet av tillbyggnaden Xs civila rättigheter?

Artikel 6 i Europakonventionen ställer krav på att klaganden för att tillerkännas rätt att klaga, genom klagomålet vill få till stånd en prövning av en civil rättighet eller skyldighet. Sådana rättigheter eller skyldigheter består främst av civila rättigheter och skyldigheter som enskilda individer hävdar mot andra individer och som prövas i allmänna domstolar enligt civilrättsliga tvistemålsregler. Men även flertalet rättigheter av offentlighetsrättslig karaktär som prövas enligt civilrättsliga regler mellan enskilda och det allmänna i förvaltningsdomstol anses vara civila.

Artikel 6.1 är tillämplig om det aktuella avgörandet rör en prövning av en reell och seriös tvist över en civil rättighet som har sin grund i den nationella rätten (Danelius, Mänskliga rättigheter i europeisk praxis, 5 uppl. s. 161 f).

Det kan först konstateras att den praxis som finns om rågrannes rätt att överklaga t.ex. beslut om bygglov enligt PBL inte har någon självständig betydelse (jfr RÅ 2010 ref. 13).

I aktuellt mål har Xs granne anmält att han vill bygga till en befintlig byggnad. Åtgärden har bedömts vara möjlig att utföra utan bygglov med stöd av 9 kap. 4 a § PBL och byggnadsnämnden har med ett startbesked godkänt åtgärden. X är rågranne till den fastighet där den aktuella byggnaden finns. Byggnaden är emellertid inte placerad vid gränsen mot Xs fastighet utan i närheten av den motstående fastighetsgränsen, den mot fastigheten XX. Mellan byggnaden och Xs fastighet ligger Ys bostadshus. Möjligheten att från Xs fastighet se byggnaden, vars placering X vill få prövad, är därmed till stor del begränsad. X har fått möjlighet att ange på vilket sätt han är berörd av beslutet och har då enbart framhållit att han motsätter sig placeringen av byggnaden mot bakgrund av att han själv inte fick bygga en meter från grannes fastighet. Det framgår således inte med hänvisning till byggnadens placering eller någon annan omständighet i målet att det lämnade startbeskedet för uppförandet av tillbyggnaden berör X på ett sådant sätt att han med stöd av artikel 6.1 kan göra anspråk på domstolsprövning.

Då X inte har rätt att överklaga beslutet om startbesked har det varit riktigt av underinstanserna att avvisa hans överklagande. Överklagandet ska därför avslås.

Det får anses vara av vikt för ledning av rättstillämpningen att målet prövas av Högsta domstolen. Mark- och miljööverdomstolen tillåter därför med stöd av 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar att domen överklagas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 2016-03-15

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg och Eywor Helmenius, tekniska rådet Maria Lotz samt hovrättsrådet Margaretha Gistorp, referent.

Föredragande har varit Johan Erlandsson.

UMEÅ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2015-02-25
meddelad i
Umeå

Mål nr P 452-15

KLAGANDE

X

MOTPART

Miljö- och byggnadsförvaltningen, Luleå kommun, Rådstugatan 11, 971 85 Luleå

ÖVERKLAGAT BESLUT

Beslut av Länsstyrelsen i Norrbottens län den 11 februari 2015, dnr 403-14480-14,
se bilaga 1

SAKEN

Avvisning av överklagande av startbesked

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 227764

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 138 901 04 Umeå	Nygatan 45	090-17 21 00 E-post: mmd.umea@dom.se www.domstol.se	090-77 18 30	måndag – fredag 09:00-12:00 13:00-15:00

BAKGRUND

X har till Länsstyrelsen i Norrbottens län överklagat ett beslut av byggnadsnämnden i Luleå kommun som rör startbesked för anmälan om bygglovs-befriad åtgärd.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har den 11 februari 2015 avvisat Xs överklagande och hänvisat till att ett beslut om startbesked endast får överklagas av sökanden i bygglovsärendet. X har överklagat detta beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDE

X har i sitt överklagande till mark- och miljödomstolen argumenterat i själva sakfrågan.

DOMSKÄL

Som länsstyrelsen i Norrbottens län anført i sitt beslut är det endast sökanden i bygglovsärendet som får överklaga ett beslut om startbesked, 13 kap. 15 § plan- och bygglagen (2010:900). Eftersom X inte är sökande i bygglovsärendet har han inte heller rätt att överklaga startbeskedet. Hans överklagande ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 18 mars 2015.

Nils-Gunnar Elisson

I avgörandet har rådmannen Nils-Gunnar Elisson deltagit. Beredningsjuristen Ginger Zakrisson har varit föredragande.